

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 12 juni 2020 – 12:30 uur d.d. 13 juni 2020

5.1.2e Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Verpleeghuisbewoners Oud-COVID-19-patiënten die langdurig revalideren Kwetsbare mensen die nog steeds in vrijwillige quarantaine zitten Sekswerkers 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Brancheorganisaties en vakbonden in de zorg KNVB en topsporters Horeca 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici en de Europese Unie Huisartsen

Samenvatting

- De ochtendkranten van zaterdag openen voornamelijk met twee thema's; doorbraak in pensioenoverleg (Trouw, De Telegraaf) en debat rondom racisme, hebben de demonstraties de ogen geopend of wordt racisme nog steeds weggewuifd (NRC, de Volkskrant en Trouw). Het AD opent met het interview met minister De Jonge dat de zorg na corona op de schop moet.
- In de media komt er meer ruimte voor het politieke debat over de zorg na corona, over o.a. de kosten voor de zorgverzekering en de marktwerking in de zorg. NRC geeft aan dat de politiek voor een lastig dilemma staat rondom de zorguitgaven nu ziekenhuizen vrezen miljarden extra kwijt te zijn door de corona-uitbraak. Media geven aan dat het kabinet moet nadenken over het wenselijk laten oplopen van de zorgkosten en mogelijke hervormingen en besparingen in de gezondheidszorg. Volgens journalisten is het de vraag of politici dit aandurven. Vooral naar aanloop van de Tweede Kamerverkiezingen en nu de roep voor meer waardering voor zorgpersoneel groter is geworden.
- Ook door ziekenhuizen en brancheorganisaties wordt gekeken naar de periode na de (eerste) coronapieak. Zo geeft bestuursvoorzitter van het Elisabeth-TweeSteden ziekenhuis Bart Berden aan dat bij een nieuwe piek coronapatiënten niet zomaar voorrang krijgen op de niet coronazorg. De NVIC en de V&VN stellen dat standaard 1.700 bedden op de ic niet mogelijk is. Op basis van de verwachte zorgvraag denkt V&VN dat 1.350 bedden nodig zijn. Hiervoor moeten alsnog 300 tot 350 IC-verpleegkundigen en extra verpleegkundigen voor andere afdelingen worden opgeleid.
- Maandag gaat de bezoekregeling in coronavrije verpleeghuizen een nieuwe fase in. Elk verpleeghuis mag dan zelf bepalen hoeveel bezoek een bewoner mag ontvangen en hoe vaak. In de media uiten familieleden woedend dat er grote verschillen zijn in hoever verpleeghuizen durven gaan. In het ene huis is de bezoektijd maximaal 20 minuten per week, in het andere huis mag bezoek zo vaak komen als het wil. De cliëntenraad van verpleeghuis Vondelstede neemt stappen tegen de instelling omdat mensenrechten geschonden zouden zijn en worden. Een familielid en tevens lid van cliëntenraad: "Mijn moeder mag niet naar buiten. [...] Ze wordt tegen haar wil vastgehouden. Deuren worden dicht gehouden zodra ze daar in de buurt komt."
- Nu'91, FNV Zorg & Welzijn en V&VN laten zich uit over de 'trage' voortgang over de 'coronabonus' voor zorgpersoneel. Nu'91 vindt het te triest voor worden dat maanden na de aangenomen motie het 'oorverdovend' stil is. V&VN noemt het beschromend, ook zou het een verkeerd signaal naar de samenleving geven; 'Zij zien dat we één keer applaudisseren voor de zorg en daarna horen ze weinig meer'. FNV Zorg & Welzijn proeft ongeduld onder leden, 'sommige willen de straat op, voor hen duurt het allemaal te lang'.
- EU-commissaris Stella Kyriakides (Volksgezondheid) roept Nederland, Duitsland, Frankrijk en Duitsland op hun samenwerkingsverband om snel toegang te krijgen tot een vaccin voor Covid-19 opzij te zetten en zich aan te sluiten bij de inspanningen van de Europese Commissie.

Karakterisering berichtgeving

- De ochtendkranten van zaterdag openen met twee thema's; doorbraak in pensioenoverleg (Trouw, De Telegraaf) en debat rondom racisme, hebben de demonstraties de ogen geopend of wordt racisme nog steeds weggewuifd (NRC, de Volkskrant en Trouw). Het AD opent met het interview met minister De Jonge.
- Volkskrant kopt: In de coronaluwte zwelt de politie strijd weer aan. De krant schrijft dat op VWS het inmiddels een gevleugelde uitspraak is onder ambtenaren: "We zien elkaar wel weer bij de parlementaire

enquête." Naast inhoudelijke argumenten zouden ook politieke motieven meespelen in de strijd om onafhankelijk onderzoek. Bij de oppositie zouden vermoedens zijn dat een tussenevaluatie wordt geblokkeerd om te voorkomen dat het kabinetsbeleid voor de verkiezingen aan glans verliest. En ook omgekeerd zouden regeringspartijen motieven zien om het regeringsbeleid nog voor de verkiezingen te onderwerpen aan een onafhankelijk onderzoek.

- Kranten hebben uitgebreide reportages over mensen die noodgedwongen in quarantaine moeten blijven doordat zij een lage weerstand hebben of andere ziektes. Ook zijn er reportages van ex-covid-patiënten die valideren en over familieleden die (woedend) vertellen over de bezoekersregeling in verpleeghuizen.
- In de liveblogs is er aandacht voor de cijfers van het RIVM. De NOS schrijft dat uit cijfers van de GGD en het RIVM blijkt dat twee derde van de testcapaciteit niet wordt gebruikt. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat mensen met verkoudheidsklachten zich niet laat testen, of er niet bij stilstaat dat het corona kan zijn. Het AD schrijft dat uit de cijfers van het RIVM valt op te maken dat er aanzienlijk meer wordt getest op het virus, maar dat deze minder coronagevallen aan het licht brengen in vergelijking met mei.
- Het NRC heeft aandacht voor een reconstructie: 'De eerste golf van het coronavirus is achter de rug. Dat biedt de mogelijkheid om de balans op te maken'.
- AD: De onvrede over de strenge coronaregels groeit niet alleen in de horeca. Overal nemen mensen het minder nauw, blijkt uit het derde gedragsonderzoek van het RIVM.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtofferaantallen

- Het aantal coronapatiënten op ic's is gedaald van 77 naar 73. Er liggen 557 mensen met andere aandoeningen op de ic. Op verpleegafdelingen liggen 279 mensen met Covid-19, 54 minder dan woensdag.

Identiteiten

- Sinds het begin van de corona-uitbraak is bij zeker 231 zwangere vrouwen het virus vastgesteld, zo meldt Perines (samenwerking van beroepsorganisaties rond zwangerschap en bevalling). Eén vrouw is vlak na de bevalling overleden aan het virus. Geen enkele baby bleek het virus te hebben. Van de vrouwen zijn 148 nog zwanger. Zes aanstaande moeders hebben op een intensive care gelegen.
- Volgens de Volkskrant zijn de afgelopen 12 dagen 26 kinderen jonger dan 10 jaar positief zijn getest.

Scenario's

- De ruimte om te versoepelen zou bijna op zijn zegt het RIVM, ondanks de steeds luider klinkende roep om coronamaatregelen verder te versoepelen. Over de routekaart die in september tot een eind komt zegt *Jaap van Dissel*: "Een van de uitgangspunten is het optimaliseren van het bronnen- en contactonderzoek. Dat geeft ruimte. Dat betekent dat mensen het moeten melden als er klachten zijn en het tweede is de snelheid. Nu de getallen zo laag zijn is dat minder kritisch. Maar dat zou in het najaar natuurlijk weer kritisch kunnen worden." Scenario's waarin Nederland terug kan naar hoe het was zouden ook denkbaar zijn, maar dat zou zich wel moeten bewijzen en te maken hebben met de effectiviteit van het vaccin. Op het moment dat het vaccin in de bloedbaan het virus kan neutraliseren dat zou het mogelijk kunnen zijn om de ziekte helemaal uit te roeien. In het andere geval zou het ook enkel effectief kunnen zijn voor één jaar.

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Op de social media kanalen van minister De Jonge komt de vraag binnen of het klopt dat ziekenhuizen alle kosten nu zelf moeten voorschieten omdat er nog geen code is bij zorgverzekeraars. Ook vragen mensen zich af waarom er bij scouting ineens wel 1,5 meter afstand moet worden gehouden tussen kinderen. Daarnaast komen er vragen binnen over legeren buiten de instelling in de verstandelijke gehandicaptenzorg. Ouders die intensieve kindzorg verlenen doen een noodoproep dat zorgverzekeraars niet alle zorg vergoeden. Er komen klachten binnen over instellingen die hun dieren nog niet openen voor bezoekers of geen dagbesteding aanbieden. Negatieve berichten zijn er van mensen die tegen de 1,5 meter wet zijn.
- Op de corporate kanalen van VWS komen diverse berichten binnen. Zo is er kritiek op de spoedwet, zijn er onderlinge discussies over de 1,5 meter samenleving en over vaccinaties. Daarnaast is er aandacht voor de '[viruswaanzin demonstratie](#)' op 21 juni in Den Haag.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- De NOS schrijft dat uit cijfers van de GGD en het RIVM blijkt dat twee derde van de testcapaciteit niet wordt gebruikt. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat mensen met verkoudheidsklachten zich niet laat

testen, of er niet bij stilstaat dat het corona kan zijn, aldus de Corona-Gedragsunit van het RIVM. Een woordvoerder van de GGD zegt niet te verwachten dat de volledige testcapaciteit ooit zal worden benut.

- *De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO)* meldt dat moeders hun kinderen niet via de melk van borstvoeding kunnen besmetten. "Tot zover hebben we nog geen levend coronavirus in moedermelk aangetroffen, alleen fragmenten ervan. Dus er is geen risico van het besmetten van het kind via deze weg."
- Duizenden mensen met bijvoorbeeld luchtweg- en longproblemen, hart- en nierpatiënten, mensen met een verminderde weerstand of met ernstig overgewicht krijgen nog altijd het advies 'blijf binnen'. Hoeveel het er precies zijn is niet bekend.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuiglijke waarnemingen)?

- *Bestuursvoorzitter Bart Berden (Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis)* zegt dat bij een nieuwe piek coronapatiënten niet zomaar meer voorrang krijgen. De schade bij niet-coronapatiënten is daarvoor te groot. "Onderzoek naar de gevolgen laat zien dat we niet-coronapatiënten echt fors tekort hebben gedaan." Door corona zijn er enorme wachtlijsten ontstaan voor reguliere zorg, die dit jaar niet meer worden weggewerkt. "[...] We draaien nu tussen de 60 en 80% van de normale capaciteit, de wachtlijst neemt nog toe."
- In het AD een reportage van *Arie van Beem* die bijna negen weken op de ic lag. Arie had ruim 39 graden koorts, was benauwd en niet meer helder. Bij aankomst in het ziekenhuis werd hij direct opgenomen. Arie is aan het revalideren. Drinken gaat nog niet doordat zijn slikreflex nog niet goed werkt en lopen doet hij met een rollator, elke dag een stapje meer.
- *Intensivist Hinke Jongma van Meander* geeft aan dat het verhaal van Arie past bij het ziektebeeld van Covid-19. "Het is heel typisch: mensen kunnen erg ziek zijn maar daar zelf weinig last van hebben. Als wij artsen dan het lage zuurstofgehalte en de scans zien, schrikken we ons rot. Zo iemand moet vrijwel direct aan de beademing. Op dat moment heb je geen idee hoe de toekomst eruitziet. Of iemand een paar dagen of wekenlang bij ons ligt. Of iemand nog gezond wordt, of het überhaupt overleeft".
- In RTL Nieuws aandacht voor een zorgverlener die in het ziekenhuis het coronavirus opliep, het mee naar huis nam en zijn 82-jarige moeder besmette, met fatale gevolgen. "Ik was zó zuinig op mijn moeder, ik koesterde haar ieder moment, maar mijn beroep heeft haar het leven gekost. Dat kan niet anders en het is een gegeven waar ik de rest van mijn leven mee zal moeten leren leven."

Bezoek in verpleeghuizen

- In de Volkskrant komen familieleden van verpleeghuisbewoners aan het woord over de bezoekersregeling.
- *Mieke Cardol*: "Mijn moeder woont in een verpleeghuis, ze heeft dementie. Nadat in maart alles dicht was gegaan, ging het niet goed meer met haar. Ze miste haar familie, wilde niet meer eten. Toen eindelijk de verpleeghuizen opengingen, mocht een van de vier kinderen op bezoek. Maar alleen in een aparte kamer, met de verzorgende erbij, en op 1,5 meter afstand met een mondkapje op. Terwijl er in het verpleeghuis helemaal geen corona is geweest. Als ik op de radio het spotje hoor van 'alleen samen kunnen wij corona aan', merk ik dat ik daar boos van word. Hoezo samen? Er worden nog steeds mensen opzijgeschoven."
- *Gerda Boekel*: "Voor het verpleeghuis waar mijn ouders wonen staan nog steeds dranghekken. [...]. Bewoners voelen zich letterlijk van de maatschappij afgesloten."

Kwetsbare mensen die vrijwillig in quarantaine gaan

- *Patricia van Corven* heeft een lange lijst met ziektes. Wanneer zij corona krijgt is het voor haar einde verhaal en dus zit Van Corven binnen. Nu het terras weer opengaat en de vakanties gepland worden, nemen de zorgen toe. Ze noemt de versoepeling voor horeca 'absurd'. Dat mensen vakanties boeken snapt van Corven niet: "Het virus is niet weg en een tweede golf zorgt er alleen maar voor dat wij binnen moeten blijven."
- *Fred van Rijn* zit ook thuis sinds maart. Hij noemt zijn overlevingskans op corona 'nihil'. Dat de verspreiding afneemt, stemt hem nog nauwelijks gerust. "Ik hoef maar één iemand tegen te komen, en het kan fout gaan. Geraakt worden is sterven." De zorgen over een tweede golf, met de heropening van terrassen en horeca, zijn groot. "Wat mij toch van het hart moet, is de verbijstering over hoe mensen soms denken. [...] Mensen willen al terug naar de tijd zoals het was, ook al gaat dat ten koste van kwetsbaren. Dat stelt mij wel teleur."

Betekenisgeving

Welke oproepen worden er gedaan?

- De *Nationale Toiletalliantie* (ondersteund door o.a. de Maag Lever Darm Stichting en de Fietsersbond) roept de overheid op te zorgen voor meer wc's. Volgens de alliantie zijn drie op de vier toiletten die normaal bezocht kunnen worden nu niet beschikbaar. Volgens de alliantie zijn zeker 2 miljoen mensen met

darmproblemen en 1,5 miljoen blaaspatiënten afhankelijk van openbare wc's. Daarom zouden mobiele wc's die bedoeld waren voor festivals en andere evenementen nu ingezet moeten worden door heel Nederland.

- *Judoka Henk Grol* heeft op social media een emotionele oproep voor toestemming om zijn sport weer te kunnen beoefenen. "Rondom topsport is het nu helemaal stil. Kabinet/RIVM wake-up! We zijn een kleine niche die nu vergeten wordt." Hij vreest dat de achterstand die hij nu oploopt al bijna niet meer is in te halen. "Volgend jaar moeten we de prestatie van ons leven neerzetten. Mijn concurrenten hebben de trainingen al enige tijd hervat. Dit geeft een oneerlijke voorsprong die we straks niet meer kunnen inhalen. Iedereen begrijpt toch dat we de Olympische Spelen misschien wel nooit meer kunnen overdoen!"

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- *KNVB* zegt verbaasd te zijn over de uitlatingen van minister Van Rijn over dat het de beslissing van de KNVB was om het seizoen al in april te beëindigen en de competities niet uit te spelen. De bond benadrukt dat het kabinet de maatregelen bepaalt en zij in dit geval de beslissing van het kabinet hebben gevolgd zoals zij alle adviezen van de overheid en het RIVM vanaf het begin af aan zouden hebben gevolgd. "Het kabinet heeft op 21 april besloten dat er tot 1 september niet gevoetbald mag worden."
- *ChristenUnie-leider Gert-Jan Segers* vindt dat de corona-spoedwet nog verbetering nodig heeft. "Ik denk dat er breder in de coalitie een gevoel is van: deze wet gaat in deze vorm niet door". Volgens Segers zitten er elementen in waar hij zeer kritisch op is, zoals de lengte van de wet. ChristenUnie-leden hebben "heel veel zorgen" geuit over de wet. Segers deelt die zorgen voor een groot deel. Hij hoopt deze mensen gerust te stellen: "Wij gaan alleen instemmen met de wet als-ie deugt. Als-ie goed is."
- *Zorgeconoom Michiel Verkoulen* uit zijn kritiek op Twitter over het interview met minister De Jonge in het AD. "De Jonge heeft denk ik gelijk als hij pleit voor meer samenwerking en coördinatie tussen de zorgdomeinen. Ik denk echter dat de zorgverzekeraars de meest aangewezen partij zijn om daar een meer sturende rol in te nemen, niet de centrale overheid." En "Mijn indruk is dat dit meer een campagne interview is dan een doorwrocht hervormingspleidooi"
- *Regeringspartij D66* is blij dat ook in vliegtuigen en op luchthavens een mondkapjesplicht gaat gelden. Maar *Tweede Kamerlid Jan Paternotte* vindt het wel opmerkelijk dat gezondheidsinstituut RIVM kennelijk veel vertrouwen stelt in de ventilatiesystemen in vliegtuigen, zonder dat daar wetenschappelijk onderzoek naar is gedaan. "Dat verdient uitleg", zegt hij. Paternotte wijst erop dat per 1 juli mogelijk ook reizigers van buiten de EU naar Nederland kunnen komen, zoals Brazilië en de Verenigde Staten waar nu het epicentrum van de pandemie zit. Voor die tijd moet volgens Paternotte worden onderzocht of die ventilatiesystemen inderdaad het besmettingsrisico minimaal maken.

Corona-vaccin

- *EU-commissaris Stella Kyriakides (Volksgezondheid)* roept Nederland, Duitsland, Frankrijk en Duitsland op hun samenwerkingsverband om snel toegang te krijgen tot een vaccin voor Covid-19 opzij te zetten en zich aan te sluiten bij de inspanningen van de Europese Commissie. Het dagelijks EU-bestuur kreeg volgens Kyriakides het groene licht van de meerderheid van de EU-ministers van Volksgezondheid om voor 2,4 miljard euro koopcontracten voor vaccins te sluiten. Brussel aast op 300 tot 600 miljoen doses.
- *Volgens Arjan Noorlander (Nieuwsuur)* lag er vrijdag om 12.00 uur een deal klaar waarna de persconferentie kon worden gehouden, maar deze aankondiging kwam net te vroeg. Onder druk van andere landen en van de EU waarom deze landen met zijn vieren dit vaccin wil aankopen en niet gezamenlijk wil doen, kreeg Italië 'koudwaterrees'. Volgens Noorlander zijn dit plooiën die eerst moeten worden gladgestreken. Volgens Noorlander zou het om een investering van miljoenen euro's gaan, zo moeten de vaccins in grote aantallen worden aangekocht en wordt er wellicht ingezet op meerdere vaccins. Hij benoemt daarbij dat het volgens minister De Jonge nog duurder is wanneer de coronacirrus voor een tweede keer terugkomt.

Opschalen IC-capaciteit

- *Vereniging van IC-artsen (NVIC)* en de *beroepsvereniging voor verpleegkundigen en verzorgenden V&VN* stellen dat standaard 1.700 bedden op de ic, zoals het kabinet wil, niet mogelijk is.
- *Volgens V&VN-voorzitter Gerton Heyne* is het niet nodig om structureel zo veel plekken beschikbaar te hebben. "We verwachten op basis van demografie en de verwachte zorgvraag dat het nodig is om naar 1.350 bedden op te schalen". Maar ook dat aantal wordt lastig. "Dat komt doordat het moeilijk is om verpleegkundigen te werven, maar ook om ze te behouden", zegt Heyne. Als er opgeschaald wordt naar 1.350 bedden, moeten er nog 300 tot 350 IC-verpleegkundigen worden aangenomen en opgeleid. Naast de extra IC-verpleegkundigen zijn er ook ondersteunende verpleegkundigen van andere afdelingen nodig om zorg te dragen voor de maximaal 1.350 patiënten. Volgens Heyne moet het beroep van IC-verpleegkundige

daarom aantrekkelijker worden gemaakt. “Het is een fantastisch vak, maar verpleegkundigen haken af vanwege te weinig zeggenschap, waardering, loopbaanperspectief en een te laag salaris.”

Bezoek in verpleeghuizen

- Maandag gaat de bezoekregeling in coronavrije verpleeghuizen een nieuwe fase in. Elk verpleeghuis mag dan zelf bepalen hoeveel bezoek een bewoner mag ontvangen en hoe vaak. Naar buiten mogen de bewoners sinds 25 mei al. Tenminste, dat staat in de richtlijnen van het RIVM en in de handreiking die onder meer branchevereniging Actiz heeft opgesteld. Maar tot woede van veel naasten zijn er grote verschillen in hoever verpleeghuizen durven gaan. In het ene huis is de bezoektijd maximaal 20 minuten per week, in het andere huis mag bezoek zo vaak komen als het wil. Soms is toezicht verplicht, soms niet. Knuffels zijn toegestaan, óf anderhalve meter is de norm.
- *Mireille de Wee*, voorzitter van de kerngroep *Wonen en Zorg van Actiz* en bestuurder van een ouderenzorgorganisatie met 28 verpleeghuizen in Brabant, kan zich voorstellen dat dit moeilijk te begrijpen is voor familie. Zij is groot voorstander van verantwoorde verruiming van de bezoekregeling: 'Daar hebben we hard voor gepleit.' De verschillen kunnen volgens haar goed uitlegbaar zijn, omdat ook de verschillen tussen verpleeghuizen zelf groot zijn. In het ene is er ruimte genoeg, in het andere wonen bewoners nog met z'n tweeën in één appartement.
- *Jan Douwe de Jong*, bestuurder woonzorgcentrum in Leeuwarden: “Wij hebben het hier veilig en dat willen we graag zo houden. Vrijheid staat niet boven veiligheid”. In zijn woonzorgcentrum staat de deur op een kier. “Zodat we deze ook snel kunnen dichttrekken. Het is logisch dat mensen erop uit willen, maar als we in deze fase de deuren helemaal opengooien, is het hek van de dam en loopt iedereen hier straks op de zeedijk.”
- *Universitair docent gezondheidsrecht Brenda Frederiks* vindt dat verpleeghuizen die zich door die vrees laten leiden en rechten van hun bewoners schendt. “Mensen nu nog opsluiten gaat dwars door allerlei grondrechten heen, zeker in huizen waar helemaal geen besmettingen zijn. Je kunt bewoners testen, het personeel testen, beschermende kleding aantrekken, er zijn genoeg andere oplossingen denkbaar om ze te beschermen tegen het virus.”
- *Advocaat Jan-Koen Sluijs*, gespecialiseerd in het spanningsveld van zorg en overheid, onderzoekt of hij een proefproces zou kunnen aanspannen. Natuurlijk, zegt hij, hebben verpleeghuizen een verplichting om het coronavirus buiten de deur te houden. “Maar nu worden bewoners wel erg beperkt.” De handreiking van onder andere Actiz is volgens hem nu het document met de meeste juridische waarde. “Dat is wat de sector vraagt, dus als je daarvan afwijkt, moet je uitleggen waarom dat proportioneel is. Ik zie nu veel voorbeelden die niet proportioneel zijn, daar zou je wat aan moeten doen.”
- *Debby Gerritsen*, hoogleraar *welbevinden van kwetsbare ouderen in de langdurige zorg aan het Radboudumc*, is de voorzichtigheid wel te begrijpen. “Mij verbaasde de snelheid waarmee de verpleeghuizen weer zijn opengegaan na het bericht dat versoepeling eraan zat te komen.” Zorgmedewerkers hebben het ontzettend voor de kiezen gehad, er zijn afdelingen die veel mensen aan het virus hebben verloren. “De verpleeghuizen voelen daarvoor een grote verantwoordelijkheid. Dat ze misschien voorzichtiger zijn dan we zouden willen, kan ik me voorstellen.” Tegelijkertijd is Gerritsen beducht voor de gevolgen van deze lange periode zonder bezoek en mantelzorgers in de ouderenzorg.
- De *cliëntenraad van verpleeghuis Vondelstede* neemt stappen tegen de instelling omdat mensenrechten geschonden zouden zijn en worden. *Marlene van der Kooi*, wiens moeder in het verpleeghuis verblijft vertelt over de wijze waarop er met haar moeder is omgegaan. “Mijn moeder mag niet naar buiten, geen wandeling maken, geen boodschap doen, de straat niet op. Ze wordt tegen haar wil vastgehouden. Deuren worden dicht gehouden zodra ze in de buurt van een deur komt.”

‘Coronabonus’ voor zorgpersoneel

- *Michel van Erp van Vakbond Nu'91* vindt het te triest voor worden dat drie maanden na de aangenomen het ‘oorverdovend’ stil is. “De golf van corona ligt inmiddels achter ons. We zijn drie maanden verder. Maar er is nog niets. Terwijl iedereen ziet dat verpleegkundigen en verzorgenden in de frontlinie een uitzonderlijke prestatie hebben geleverd.”
- *FNV Zorg & Welzijn* proeft ongeduld onder haar leden. “Voor de één is een bosje bloemen als gebaar al genoeg, maar anderen willen zelfs de straat op. Het duurt hun allemaal gewoon te lang.”
- *Voorzitter Gerton Heyne van vakorganisatie voor verpleegkundigen V&VN* noemt de trage voortgang ‘beschamend’. Ook zijn leden ploeterden tijdens de coronacrisis en kregen daarvoor waardering in de samenleving. “Maar het duurt te lang”, vindt hij. “Daarmee geven we als samenleving een verkeerd signaal

af. Ook naar de jonge mannen en vrouwen die nu nadenken welk vak ze willen leren. Zij zien dat we één keer applaudisseren voor de zorg en daarna horen ze weinig meer. Dat is een beschamend signaal.”

- *Thijs Broer* schrijft in een column in VrijNederland over de in maart aangenomen motie om zorgverleners een bonus te geven: ‘Hugo de Jonge beloofde er meteen mee aan de slag te gaan, maar sindsdien werd er niets meer van vernomen. Het excuus: ‘uitvoeringstechnisch’ is het héél ingewikkeld. Leg dat maar eens uit aan beginnende verpleegkundigen en gespecialiseerde schoonmakers in de ziekenhuizen die van nog geen 1.500 euro per maand moeten rondkomen, en intussen in de krant lezen dat het eerste steunpakket voor de economie van 20 miljard in een paar weken geregeld was, en dat er meteen miljarden op tafel lagen toen de KLM de hand ophield, want de overheid heeft ‘hele diepe zakken’. Dat kan dus allemaal, maar een eenmalige bonus voor de verpleegkundigen in deze barre tijden is echt te ingewikkeld.’

Corona-app

- Volgens NRC is de werking van de corona-app een complexe balanceer-act. Een te strenge app waarschuwt weinig, waardoor besmette personen blijven rondlopen en andere besmetten. Een te softe app waarschuwt te veel, waardoor het effect van de waarschuwing niet meer serieus genomen wordt. Tegelijkertijd zijn er voordelen ten opzichte van het bron- en contactonderzoek omdat de app sneller waarschuwt, maar zijn er zorgen over privacy en betrouwbaarheid van bluetooth. De krant belicht vier knelpunten (privacy, gebruik, bluetooth, effect) aan de hand van info die eerder al verscheen in media of onderzoeken.
- *Hoogleraar computerbeveiliging Bart Jacobs* denkt dat een app onrust onder de bevolking kan creëren als mensen al dan niet terecht gewaarschuwd worden dat ze in contact zijn geweest met een besmet persoon. “Als je de app uitrolt heb je maar één kans om het goed te doen en je bent sterk afhankelijk van de bevolking die de app wil accepteren of niet.” Jacobs denkt dat bij het ontwikkelen van de app een persoonlijk politiek prestige verbonden is; “De minister heeft vrij snel ingezet op bluetooth en deze app, daarom dendert de trein voort”

Onderzoek naar ernstige aanhoudende gezondheidsklachten bij ex-covidpatiënten

- *Longfonds-directeur Micheal Rutgers* in noemt EenVandaag dat hij het opvallend vindt dat het zo’n grote groep is die nog steeds last heeft van coronaklachten en in een jonge leeftijd valt en voorheen gezond was. Dat mensen die thuis uit mogen ziekten slechts milde klachten hebben, noemt Rutgers een groot misverstand. “[...] Het is zeker niet mild te noemen, wij horen ernstige verhalen en zien ernstige klachten”.
- *Huisarts Conny van Bentum* herkent het beeld van de patiënten maar herkent zich niet het beeld zoals het wordt gepresenteerd vanuit het Longfonds. Zij vindt het iets te prematuur om het over een ‘schokkende uitkomst met veel gevallen’ te kunnen hebben. Volgens haar heeft een selecte groep met klachten gereageerd op de peiling. Het neemt volgens haar niet weg dat ook bij een kleinere groep we deze klachten heel serieus moeten nemen. Van Bentum ziet als oplossing dat mensen met aanhoudende klachten nu moeten worden geholpen door o.a. huisartsen, diëtisten en fysiotherapeuten. Ook moet er onderzoek worden gedaan naar welke patiënten wat voor soort klachten krijgen en wat daarvan de oorzaak is.

Sekswerkers

- RTL Nieuws schrijft dat sekswerkers het zat zijn. Drie weken geleden hebben zij een brandbrief gestuurd naar de overheid, waarin zij aandacht vroegen voor het ontbreken van financiële ondersteuning. Echter hebben ze nog geen reactie gehad. *Yvette Luhrs (SekswerkExpertise)* geeft aan dat ze zich in de steek gelaten voelen. “Wij willen 15 juni weer aan het werk en niet tot 1 september wachten. Andere contactberoepen zijn alweer weken aan het werk en wij worden compleet genegeerd”. Luhr geeft aan bang te zijn voor de gevolgen: “Als we niet snel aan het werk mogen zijn er twee opties mogelijk: de ene helft verhongert en de andere helft gaat illegaal werken en riskeert een strafblad. Er moet dus echt iets gebeuren.” Luhrs denkt dat de overheid onvoldoende beseft dat sekswerkers volgens de RIVM-richtlijnen aan de slag kunnen.
- *Jan Siemons, eigenaar van Club Diana in Zundert*, is bang dat zijn klachten naar België gaan omdat daar sinds vorige week de seksclubs weer open zijn.
- *Felicia Anna van Red Light United*: “Al vanaf het begin waren er signalen dat veel sekswerkers de illegaliteit indoken toen alles dicht moest. Dat waren de sekswerkers die geen of weinig financiële buffers hadden. Het resterende deel van de sekswerkers dreigt nu ook de illegaliteit in te gaan.”

Horeca wil van de 1,5 meter af

- *Edwin Vlek (FNV Horeca)* begrijpt wel dat cafés in Eindhoven sloten uit angst voor boetes omdat de regels niet worden nageleefd. “Het speelt overal. Al in de eerste week sloten de eerste zaken in Zeeland weer. Gasten zijn niet meer bereid de richtlijnen te volgen. Ze vinden het onzin, vooral na een paar biertjes.”

- *Koninklijke Horeca Nederland* noemt de horecaregels ronduit 'onwerkbaar' en het optimisme van de horecaondernemers is in nog geen twee weken tijd geheel verdwenen. Kroegbazen tobben met de regels. Zij worden er op aangesproken en zij betalen de boete als gasten in de fout gaan.
- *Sociaal psycholoog Paul van Lange*: "als het ergens moeilijk is om aan *social distancing* te doen, is het wel in de kroeg, vooral binnen. In donkere cafés hebben mensen de neiging om wat losser met elkaar om te gaan. Het zwakke sfeerlicht in kroegen speelt daarbij een cruciale rol; mensen voelen zich dan minder gezien en laten zich sneller verleiden tot onethisch gedrag en normovertredingen."
- De oproep van de horeca krijgt steeds meer steun onder burgemeesters. Burgemeesters door het hele land herkennen de problemen rond de afstandsregel op de terrassen, blijkt uit een rondgang van RTL Nieuws. Paul Depla, burgemeester van Breda, zegt: "De regels zijn geen doel op zich, maar een middel om verspreiding van het virus te voorkomen." Als blijkt dat versoepelingen niet leiden tot meer besmettingen, staat de burgemeester open voor de versoepelingen waar de horeca om vraagt.
- *Voorzitter van het Veiligheidsberaad Hubert Bruls* zegt dat hij openstaat voor de versoepelingen, mits blijkt dat die geen gezondheidsrisico's met zich meebrengen. "Dit kan met lokaal maatwerk", zegt Bruls. "Belangrijk hierbij is dat er aandacht is en blijft voor de gezondheidsrisico's, want we zijn nog steeds met z'n allen een virus aan het bestrijden. Uiteindelijk gaat het kabinet over de regelgeving, ook voor de horeca."

Diversen

- NRC geeft aan dat de politiek voor een lastig dilemma staat rondom de zorguitgaven nu ziekenhuizen vrezende miljarden extra kwijt te zijn door de corona-uitbraak. 'Hoe zijn de oplopende zorgkosten in de hand te houden, terwijl het belang van de gezondheidszorg en alle mensen die daarin werken zo enorm is toegenomen? De waardering voor het zorgpersoneel zal ongetwijfeld uitmonden in eisen voor extra loon. En wie durft die nu af te wijzen?' NRC denkt dat er op enig moment toch hervormingen en besparingen in de gezondheidszorg nodig zijn. Maar vraagt zich af welke partij dit in haar programma durft op te nemen met de Tweede Kamerverkiezingen voor de deur.

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

- Volkskrant schrijft over het onafhankelijk onderzoek waar SP en PvdA om vragen m.b.t. de gekozen aanpak in de crisis. Asscher: "Het gaat niet om de schuldvraag. Maar als blijkt dat er dingen verkeerd zijn gegaan, dan zal het beter moeten. Daarom is het belangrijk dat onafhankelijke mensen het beleid gaan evalueren, een action review." Het zou essentieel zijn voor de PvdA-leider dat externe experts op dit onderzoek worden geplaatst: "Een kleine groep heeft onder hele grote druk besluiten genomen. Dan ontstaat al snel de neiging om die besluiten te blijven verdedigen." Het OVV zou door het kabinet zijn gevraagd om de aanpak onder de loep te nemen maar het kabinet zou volgens de Volkskrant geen haast hebben bij onderzoek. De krant schrijft dat op VWS het inmiddels een gevleugelde uitspraak is onder ambtenaren: "We zien elkaar wel weer bij de parlementaire enquête." Naast inhoudelijke argumenten zouden ook politieke motieven meespelen in de strijd om onafhankelijk onderzoek. Bij de oppositie zouden vermoedens zijn dat een tussenevaluatie wordt geblokkeerd om te voorkomen dat het kabinetsbeleid voor de verkiezingen aan glans verliest. En ook omgekeerd zouden regeringspartijen motieven zien om het regeringsbeleid nog voor de verkiezingen te onderwerpen aan een onafhankelijk onderzoek. Dinsdag zou de laatste kans zijn dat een onafhankelijk onderzoek eventueel doorgang kan vinden. En zelfs als het voorstel wordt aangekomen, schrijft de krant, dan zou de vormgeving van het onderzoek een zaak van het kabinet zijn waardoor de oppositie dan moet afwachten hoeveel er in de praktijk terechtkomt van zo'n tussentijdse evaluatie.

Context

- Onderzoek van KPMG en VU Amsterdam wijst uit dat het actiever bestrijden van het virus de Nederlandse economie en gezondheidszorg de komende twee jaar 123 miljard euro scheelt. Zij baseren zich op een rapport van De Nederlandse Bank dat stelt dat de economie niet groeit zolang het virus er is. De onderzoekers stellen verder dat zo'n aanpak [indamstrategie] mogelijk zo'n 50.000 dodelijke slachtoffers voorkomt. Om het virus 'in te dammen' zou het test- en traceerprogramma moeten worden geïntensiveerd en zou men op drukke plaatsen chirurgische mondkapjes (FFP1) moeten dragen. Zolang Nederland vasthoudt aan 'maximale controle', wat volgens de onderzoekers geen echte strategie is zou er besmettingsrisico blijven. Verder zouden testuitslagen sneller beschikbaar moeten komen en er zou moeten worden ingezet op het opsporen van minimaal 80 procent van de contacten van een besmet persoon. Ook zouden mensen die op Schiphol aankomen verplicht moeten worden getest, aldus de onderzoekers.